

Theologiae Moralis Super Decalogum Seu Decem Dei Praecepta Pars ...

In II. III. IV. Præceptum De Juramentis, Votis, Observatione Festorum, & Jejuniorum, ac obligatione Pietatis & Observantiæ erga Majores: Charitate & Misericordia erga proximum. Pars III.

Sporer, Patricius

Salisburgi, 1713

Sectio I. Pietas & obligatio Filiorum erga Parentes, & econtra.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-60022](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-60022)

las species pietatem, observantiam, & gratitudinem. Reliqua denique sex Præcepta ordinant hominem ad proximum, ut æqualem per justitiam secundum speciem perfectam.

S E C T I O I.

Pietas, & obligatio filiorum erga Parentes & e contra.

S U M M A R I A.

7. Quarto hoc Decalogi Præcepto filii obligantur Parentibus
1. ad amorem. 2. obedientiam, & 3. reverentiam.
8. Obligatione Amoris obligantur I. eis bene velle, saltem negativè, nihil malè volendo, optando, imprecando &c (qualiter hic peccent?)
9. II. Etiam bene velle positivè, benefaciendo. succurrendo, spiritualiter & corporaliter,
10. III. Malum avertere: ac
11. IV. Post mortem eorum debita relictà, Sacra, & non Sacra, juxta vires hereditatis, quam citius commodè possunt, solvere. Item
12. Obligatione obedientiæ filii debent Parentibus
14. Sub mortali ex genere suo
17. Obedire in omnibus licitis & honestis ad eorum curam pertinentibus: non in aliis malis, illicitis, & inhonestis, seu etiam licitis ad curam paternam non pertinentibus.
19. Unde quoad certum vitæ statum eligendum, vel capeffendum, simpliciter eis obedire non tenentur, &
20. Graviter peccant Parentes I. filios vel filias ad Religionem compellentes; aut
21. II. Ab ejus ingressu injustè impediennes: aut
22. III. Sine justa causa ad matrimonium compellentes:
23. Vel IV. e contra ab eo impediennes.
24. Usque ad n. 29. Quando, & qualiter peccent filii, vel filia

filia matrimonium contrahentes Parentibus invidis, & justè contrariantibus?

29. *Usque ad n. 34. Quam reverentiam filii debeant, verbis, signis, & factis?*

34. *Usque ad n. 38. Quando & qualiter peccent filii, vel filia agentes aliquid ex odio, injuria, irreverentia, vel contemptu erga parentes?*

Pietas, & obligatio filiorum erga Parentes, & e contra.

ASSERTIO. I.

6 **P**recepto hoc quarto Decalogi, & ex virtute pietatis obligantur filii honorare parentes exhibendo amorem, obedientiam, reverentiam: & cavendo, quidquid his adversatur, affectu, signo, opere. Ita re ipsa omnes. Tolet. lib. 5. cap. 1. March. tom. 2. tr. 5. q. 1.

§. I.

Exhibendo Amorem, Obedientiam, Reverentiam.

7 **H**æc tria sub titulo honorandi Parentes ubique inculcat S. Scriptura. Ecclesiast. 3. *Fili suscipe senectam Patris tui, & non contristes eum in vita illius, & si defecerit sensu, veniam da, & ne spernas eum in virtute tua. Ibidem: qui timet Dominum, honorat Parentes, & quasi Dominis serviet his, qui se genuerunt. Ibidem: In opere, & sermone, & omni patientia honora Patrem tuum, ut superveniat tibi benedictio ab eo, & benedictio illius in novissimo maneat. Ibid. Ecclesiastici 7. Fili honora Patrem tuum, & gemitum Matris tue ne obliviscaris: Memento, quoniam nisi per illos,*

nati

natus non fuiffes, & retribue illis, quomodo & ipsi tibi. Alibi sæpiffimè, & in nova Lege Christus frequenter in Evangelio, & Apoftoli. Ad Ephes. 6. Filii obedite parentibus in domino, hoc enim iustum est. Adverte ibi: *Retribue illis: & hoc iustum est*: significari obligationem hujus præcepti de honorandis parentibus per amorem, obedientiam, & reverentiam, non tantum fundari in virtute Charitatis, sed etiam in virtute iustitiæ (specialis unius scilicet, quæ dicitur pietas) ex eo enim, quod cum Deo nobis dederint esse, alimenta, & omnem sollicitudinem in conservacione, & educatione naturali, & morali impendant, obligatione iustitiæ tenemur eis rependere amorem, præstare obedientiam, & reverentiam exhibere. Consequenter omnia peccata contra honorem parentum non sunt tantum contra Charitatem, sed etiam contra iustitiam illam specialem, & quandoque etiam contra iustitiam propriè dictam. Nunc ergo hæc triplex obligatio pro frequentissima praxi, accuratè explicanda est.

§. II.

Amorem.

Obligatio amoris filiorum erga Parentes in tribus consistit.

I. *Eis benè velle*, saltem *negativè*, scilicet nihil malè volendo, optando, imprecando: adeò ut ex hoc capite peccent mortaliter, & gravissimè, quicumque odio, malevolentia, gravi indignatione, vel quovis affectu pravo in parentes feruntur delibèratè

beratè v. g. Qui ejus mortem, vel aliud grave malum optant : qui de notabili eorum malo gaudent quicunque opere, vel signo externo odium, indignationem, malevolentiam, vel pravum erga eos affectum ostendunt, v. g. alloquio duro, aspectu torvo, gestu protervo eos affligunt, vel contristant qui contemnunt, subsannant, irrident, despiciunt qui verbis injuriosis, concumeliis, maledictis afficiunt : qui quidvis eis ad insultandum faciunt. Intellige semper deliberatè, & seriò, & in materia notabili, ut infra notabitur. Patet Exodi 21. *Qui maledixerit Patri suo, vel Matri, morte moriatur.* Prov. 20. *Qui maledicit Patri suo, & Matri, extinguetur lacerna ejus in mediis tenebris.* Prov. 23. *Audi Patrem tuum, qui genuit te, & ne contemnas eum senuerit Mater tua.* Ibid. c. 30. *Oculum, qui subsannat Patrem, & qui despicit partum Matris sue, effodient illum corvi de torrentibus, & comedent eum filii aquila.* Alibi sæpissimè. Vide Nav. c. 14. n. 11. Tolet. l. 5. c. 1. March. cit. tr. 5. tit. 1. q. 2.

9 II. *Eis etiam positivè bene velle, ac reipla bene facere atque succurrere, cum facultas adest, in quavis eorum necessitate: Aut spiritali: ut in articulo mortis curando, ut confiteantur, & necessariis Sacramentis muniantur, ut testamentum utiliter condant &c. adeò ut peccent mortaliter, qui negligunt eos Sacramentis necessariis provideri: qui eos à Testamento condendo, à piis legatis, vel elemosynis faciendis, aliisve disponendis pro salute animæ suæ, sine justa causa impediunt: qui eorum legata, aliâque Testamento, vel ultima voluntate*

ordinata, cum primum fieri potest, non implent: non dicam omittunt: Nam etiam sine justa, & gravi causa differre, mortale est, ipsisque Defunctis iusto Dei iudicio in altera vita sæpe damnosum. *Nav. Tolet. cit. Filiucius tr. 28. c. 1.* Aut *corporali*, ut in infirmitate, aliisque occurrentibus adversis casibus, visitando, consolando, eis assistendo, per se, vel per alios opitulando, necessaria providendo, è carcere liberando, in paupertate alimenta præbendo, domus suæ excipiendo &c. Denique in quacunque necessitate non tantum extrema, cum ipsa vita, vel fama periclitantur, v.g. si ob debita parentes essent ad perpetuos carceres damnandi, sed etiam in gravi, cum scilicet absque gravi incommodo etiam tenuiter vitam sustentare non possunt, ut si cogeretur mendicare, aut servitio, vel laboribus suæ sortis, & ætatis hominibus incompetentibus victum quærere, eis etiam ex propriis bonis, pro facultate, & seclusa semper sua æquali necessitate, subveniendo. *Omnes* cum S. Thom. 2. 2. q. 122. a. 4. Atque eam obligationem parentibus alimenta præbendi, & opitulandi non tantum esse de jure gentium, sed etiam de jure naturæ, contra *Filliuciam*, & alios, rectè ostendit *Marchant. cit. q. 2. dub. 2.* ex illis verbis *Eccles. 7. Retribue illis, quomodo & illi tibi.* Et *Tobiæ 4. Honorem habebis Matri tuæ omnibus diebus vitæ ejus: memor enim esse debes, quæ, & quanta pericula passa sit propter te in utero suo.* Idque naturale jus ostendit, ipsa natura in ciconiis, aliisque brutis animantibus, parentes suos in senectute alentibus. In dictis ergo, & similibus omnibus filii, & filia

culpabiliter, & notabiliter deficientes, vel omittentes succurrere parentibus, citra dubium peccant mortaliter contra Legem DEI naturalem, & naturam ipsam. Imò parentibus in ejusmodi extrema necessitate existentibus, peccat mortaliter filius Religionem ingrediendo, vel profitendo, etiam ex voto prævio. Idque contra jus divinum naturale, quod antecedit omne opus ad voluntarium, & liberum quantumvis sanctum. Etiam jam ingressus, vel professus, invitis quoque parentibus sub peccato mortali egredi tenetur, si necessitas sit extrema. Si verò gravis sit necessitas jam existens tempore ingressionis, adhuc tenetur egredi petita licentiâ Superioris: dummodò spes sit egrediendo posse succurrere, aut manendo in Religione non æquè succurrere possit. Si post professionem primò in gravem necessitatem inciderint, non tenetur egredi petere; at semper justissimè dari poterit licentiâ. Sic DD. latè, præsertim noster Marchant. *tract. 5. q. 2.* & superius *Tract. 2. tit. 4. Sect. 2. q. 1. Propos. 6.* in corollario optimè, & solidè.

- IO III. *Etiam omne malum, omnemque injuriam notabilem à Parentibus propulsare;* nedum ab injuria propria inferenda abstinere sub mortali eadem Lege divina naturali obligantur filii pro posse. Lege, & huc applica latè dicenda in materia de justitia.
- II IV. *Ad prædicta refertur etiam, debita parentum relicta, sacra, & non sacra juxta vire hæreditatis, fideliter, & quantum comòdè potest, citiùs solvere, ne Defunctorum fama in mundo, & subinde etiam animæ in altera vita patiantur.* Unum hîc dubium, &

Cap. V.
omitten
n peccant
, & natu
i extrema
filius Re
etiam ex
naturale,
n, & libe
essus, vel
b peccato
rema. Si
mpore in
centia Su
posse suc
equè fut
ò in gra
gredi pe
tia. Sic
act. 5. q.
Propo
injuriam
m ab in
tali eadē
sse. Le
justitia
arentum
tatis, fa
lvare, ne
etiam a
bium, &
apud

Sect. I. De obligat inter filios & Parentes. 563

apud Juristas controversum est: An, si Pater nulla bona reliquit filio, teneatur filius de suo proprio solvere ejus debita v. g. pecuniam mutuò acceptam: & specialiter illam, quæ expensa fuit pro alimentis filii; domi, vel foris, in studiis &c. & negativè ex communi Juristarum, & communi Theologorum Sententia. *Ratio est:* Universaliter quidem; quia mutuuum repetendi obligatio personalis est: atqui non filius, sed Pater pecuniam illam mutuò accepit: ergo &c. Specialiter verò: quia Pater jure naturæ tenetur alere filium; isque jus habet adversus Patrem exposcendi alimenta; ergo mutuuum illud acceptum à Patre pro alendo filio, semper cadit contra Patrem, nunquam contra filium. Quod autem in Jure L. *His solis ff. de condictioibus indebiti, statuitur. Si quis rem alienam acceperit, & res illa in utilitatem alterius conversa fuerit, teneri hunc tertium ad solutionem, si is, qui accepit, solvendo non fuerit.* Hoc intelligi debet, ac verum est, quando hic tertius accepit titulo gratuito seu lucrativo, v. g. per donationem, legatum &c. non item si accepit titulo oneroso, seu tanquam aliunde sibi debitum. At filius à parente alimenta accipit titulo oneroso, ac tanquam jure naturæ sibi debita, ut dictum est.

§. III.

Obedientiam.

Obligatio obedientiæ filiorum erga Parentes¹² exigit universaliter, ut in omnibus licitis, & honestis ad eorum curam parentibus filii perfectè obediant parentibus: idque sub mortali ex genere suo,

Nn 2

suo,

fuo: adeò nimirum, ut omnis inobedientia, rebellio, contumacia contra expressa, & seria mandata Parentum, sit peccatum mortale, nisi levitas materiæ, inadvertentia, vel humana quædam negligentia excuset. Communis DD. Toletus *cit. c. 1. March. cit. tr. 5. tit. 2. q. 1. 2. & 3.* Eam obligationem obedientiæ sæpè inculcant S. Scriptura. Ad Eph. *Filii obedite Parentibus vestris in Domino, hoc enim justum est.* Ad Coloss. 2. *Filii obedite parentibus per omnia, hoc enim placitum est in Domino.* Eccl. 3. *Filii sapientia, Ecclesia justorum, & natio illorum, obedientia, & dilectio Judicium Patris audite filii, & sic facite, ut salvi sitis.* Ratio fundamentalis sumitur ex jure naturali correlativo. Cùm enim parentes teneantur filios instruere, & educare in iis, quæ sunt honestatis, & salutis, adeò ut parentes pro filiis sæpè puniantur, ut Heli 1. Reg. 2. ita ex correlativo filii tenentur obedire parentibus in omnibus curam parentalem concernentibus: ut exprimit Scriptura citata, *Hoc enim justum est; Hoc enim placitum est in Domino.* id est: hoc exigit jus ipsum naturale, & voluntas DEI. Verùm termini hujus obligationis latius explicandi sunt.

I. Sub mortali ex genere suo.

13 **E** Am obligationem esse de se gravem, & sub mortali indicat ipsa Scriptura Eccl. 3. *Et sic facite, ut salvi sitis.* Quasi dicat, alioquin salvi esse non poteris. Et deinde confirmat gravissimam pœna à DEO Lege lata, qua filii inobedientes olim puniebantur. Deut. 21. *Si genuerit homo*
filium

filium contumacem, & protervum, qui non audiat Patris, aut Matris imperium, & coercitus obedire contempserit, apprehendent eum, & ducent ad Seniores civitatis illius, & ad portam judicii, dicentque ad eos: Filius noster iste protervum & contumax est, monita nostra audire, contemnit, comessationibus vacat, & luxuria, atque conviviis: lapidibus eum obruet populus civitatis: & morietur. ut auferatis malum de medio vestri. Denique Apost. ad Rom. 1. Inter gravissimos peccatores traditos a DEO in reprobum sensum numerat etiam parentibus non obedientes. Et 2. ad Timoth. 3. Inter gravissima peccata recenset: In novissimis diebus erunt homines se invicem amantes, cupidi, elati, blasphemii, parentibus non obedientes.

Dixi autem notanter 1. *Contra expressa, & seria* 14 *mandata*: Agere enim solum contra voluntatem, monitiones, vel ordinarias directiones parentum, etsi aliquando peccatum sit, non est tamen speciale peccatum contra obedientiam parentibus debitam; v. g. hortatur Pater filium, ne frequentet tabernas, ob pravas conversationes, ebrietates, aliaque pericula: filius contra tabernam intrans, etsi peccet exponendo se periculo ebrietatis, vel luxuria v. g. non tamen peccat peccato speciali inobedientia. Si autem expressè ipsi fuisset prohibitum à Patre, peccaret duplici peccato mortali, & ebrietatis, v. g. vel luxuria, & inobedientia contra præceptum parentis in re gravi. 2. *Nisi* 5 *levitas materia vel inadvertentia excuset*. Nam

etiam expressum præceptum parentis, tamen in
 levi vel omninò indifferenti, quæ scilicet nec pec-
 catum sit, nec ad peccatum inducat, non potest
 obligare ad peccatum mortale; hoc enim com-
 mune est omni Legi, Præcepto, Voto, de quo in
 locis: adeoque filius in his contraveniens non pec-
 cabit plus, quam venialiter, secluso semper contem-
 ptu formali præcepti, vel parentis. 3. *Vel huma-
 na quadam negligentia.* Nam ad peccatum mor-
 tale inobedientiæ requiritur, ut quis omnino desit
 beratè & ex proposito præcepto paterno contrave-
 niat cum virtuali aliquo contemptu, vel contumacia:
 idque peccatum mortale tantò gravius erit,
 quanto gravior erit contemptus, vel contumacia
 & maximè si formalis, cum quis ex professo id
 contravenit, quia Pater præcepit. At verò ex
 qua negligentia, vel socordia fragilitatis humanae
 juvenilis præsertim, præceptum paternum trans-
 gredi, semel, iterum, aut sæpius (non tamen sa-
 pissimè & ordinariè, tunc enim accederet virtualis
 saltem contemptus, & pertinacia) non censetur
 peccatum mortale inobedientiæ: cum obedientia
 paterna tali modo non censeatur lædi graviter,
 quamvis etiam sic meritò paternæ punitioni sub-
 cere debeant, quæ rectè notat March. *cit.* 9. 3. 4.
 Termini quoque ejus obedientiæ filiorum erga pa-
 rentes, quousque se extendat, supra expressi, sunt
 tendendi, & pro re maximè practica, ac late
 patente, accuratiùs explicandi sunt.

* *

*

II. In omnibus licitis, & honestis ad eorum curam pertinentibus.

I. **M**inimè enim debent, vel possunt filii obedire parentibus in iis, quæ manifestè quomodocunque mala, illicita, inhonesta, vel injusta sunt. Sicut enim Pater tale quid imperans peccat, ita filius in iis obediens peccabit pro ratione materiae. In his debent filii odisse parentes juxta præceptum Christi *Matth. 10. & Luca 14.* de quo vide D. Gregorium *Homilia 37. in Evang.* Et servandum est illud axioma Apostoli *Actorum 5. Obedire oportet Deo magis, quam hominibus.* De his quoque intelligendum est *Deut. 33. qui dixit Patri suo, & Matri sua: nescio vos, & fratribus, ignoro vos &c. hi custodierunt eloquium tuum, & pactum tuum servaverunt.* Et principaliter in conversione ad veram Fidem, vel Religionem, non tenentur filii obedire parentibus contrarium præcipientibus, vel suadentibus, quia iis invitis, ad eam transire, & in ea perseverare, & possunt, & debent, exemplo plurimorum Sanctorum: & illustrè est illud apud S. Gregorium *l. 2. Decal. c. 13. de S. Hermenegildo Martyre, & Rege.* Denique rectè approbat *March. cit. q. 4. Sententiam Scoti 4. dist. 4. q. 9.* licere Principibus pueros infidelium subditorum etiam invitis parentibus curare baptizari: modò eorum debita, & sufficiens cura deinceps geratur, ne in infidelitatem relabantur, aut alia gravia damna incurrant. Per hoc enim non tam patriâ potestate, quàm à parentibus tyrannide eripiuntur

piuntur, ut libertate filiorum DEI, & fini, ad quem creati ſunt, reſtituantur, meritò omni paternæ poteſtati, ac juri præferendum.

17 II. Non tamen in omnibus licitis, & honeſtis ſed tantùm ad curam paternam pertinentibus, obedire tenentur filii. Ad curam autem paternam tria tantùm pertinent, in quibus obedire tenentur.

1. In omnibus, quæ ſunt de neceſſitate ſalutis, & obſervantiâ Mandatorum Dei, in quibus, expreſſum accedat præceptum paternum, filius inobediens ſemper duplici peccato peccabit juxta rationem malitiæ, mortali, vel veniali, ut jam ſupra notatum eſt. 2. In omnibus pertinentibus ad morum honeſtatem; ut ſi pater præcipiat vitare certam converſationem, domum, luſum immoderatum, filius transgrediens juxta rationem malitiæ transgreſſionis iterum peccabit mortaliter, vel venialiter. 3. In omnibus, quæ pertinent ad familiæ adminiſtrationem, & diſciplinam domeſticam, tam in temporalibus, e. g. quòd certo tempore filii domum redeant, præteritum veſperi non vagentur, de rebus domeſticis nihil deſtruant, vendant, donent, in domum aliquas perſonas non inducant &c. quam in ſpiritualibus, v. g. ut certo tempore orent, Miſſas audiant, litteras Fidei, & pietatis rudimenta addiſcant &c. In quibus omnibus non obedire parentibus ex propoſito, adeoque cum aliqua contumacia, vel contemptu virtuali, iterum peccatum erit pro ratione materiæ mortalis, vel veniale à prudenti Confeltario æſtimandæ; eaque inobedientiæ paternæ circumſtantia ſemper in confeltio-

essione mortalium explicanda erit. Præter enume-
rata, alia quædam sunt, in quibus filii puberes
sunt sui arbitrii, nec tenentur sequi paternam vo-
luntatem. Ut in eligendo vitæ statu, in studiis ho-
nestis, & maximè in vocationibus salutaribus ca-
pessendis: in quibus filiorum est divinam inspir-
tionem & ductum primariò attendere, quamvis
etiam in his parentum consilium audire filialis sit
reverentiæ. Unde ulterius hîc specialiter exami-
nanda occurrunt duo.

III. Quid in electione Statûs?

Quamvis parentibus competat suadere, & con-
sulere filiis de statu vitæ eligendo, puta Reli-
gione, Clericatu, vel Matrimonio: & etiam decens
rationique consentaneum sit, filios eos super hoc
consulere, Consiliûmque rationabile sequi: at-
amen simpliciter eis obedire, vel acquiescere non
tenentur. *Omnes.* Ratio est: quia in eligendo vi-
tæ statu filius naturaliter liber est, & esse debet: ut
proinde parentes cogentes filios ad quemvis statum
mortaliter peccent, utpote

I. Peccant mortaliter parentes, si filios, vel fi-
lias invitas compellant ad ingrediendam Religio-
nem, vel statum Clericalem assumendum, quocun-
que modo, metu, vi, vel fraude, etiam indirectè,
ut si Pater malè agat cum filiis in victu, vestitu, ver-
bis, signis, eo animo, ut tædio affecti ad Religio-
nem, vel Clericatum confugiant. Ratio est: quia
contra justitiam, & gravis ex genere suo injuria est,
aliquem ad id cogere, ad quod non tenetur, quod

N n s

que

que DEUS ipse liberum cuique esse voluit. Insuper causa fiunt omnium malorum consequentium hêu! sapiissimè gravissimorum. Unde merito Concil. Trid. *ss. 25. c. 18. de Regularibus*, rigida & summa prohibitione lata est sententia excommunicationis contra eos, qui faminas ad religionem cogunt, ut nimirum Religionis ingressus liber omnino.

21 II. Similiter è contra peccant mortaliter parentes (sicut quicumque alii) si filios, vel filias à Religionis ingressu attentato injustè impediunt: non tantum cum, sed etiam sine vi vel fraude, impetuntis precibus, suasionibus, blanditiis &c. *Compendii DD. apud Molinam tom. 5. tr. 4. de Justitia disp. 51. n. 2.* *cujus formalia juvat exscribere: Graviter peccant parentes, qui solo carnali affectu per moti, absq; omni causa, nullum non movent lapidibus ut filios à Religione, quam ingressi sunt, extrahant lachrymis & aliis viis conando à tam sancto proposito illos avertere: solètque DEUS illos, ac filios extrahos graviter, etiam in hoc saculo punire.* *Sed Molina, de jam ingressis in Religionem loquens eadem autem, sed paulò minor est ratio de ingressis: quia nimirum proximum, præsertim filium, nonne justa, ac rationabili causa impedire à meliori bono, ac majori DEI obsequio, ordini Charitatis &c. vincè directè repugnant, & graviter nimis, ideo mortale est ex genere suo, nisi fieret ob justam & rationabilem causam, qualis præcipua est etiam, si ipsi parentes extrema, vel gravi necessitate laborantes utilis prolis ope egerent, ut paulò ante dictum est.*

est. Verùm de his impediētibz generaliùs dif-
ferendum in materia de justitia.

III. Etiam mortaliter peccant parentes, si fi-²²
lios, vel filias absque justa causa compellunt ad Ma-
trimonium ineundum, neque hi tenentur obedire,
Ratio generatim est dicta. Adde verba Sanch. lib.
4. de Matr. disp. 22. n. 4. *Non possunt parentes
cogere filios ad Matrimonium, vel ad tales nupti-
as, sed liberè contrahere filii debent, vel alium
statum eligere.* Sic fatentur omnes cum S. Thoma,
qui rationem hanc insuper reddit, *Quia in Ma-
trimonio est servitus quadam perpetua; & idè
cùm homo libera conditionis sit, nequit à Patre ad
hanc servitutem compelli. Quòd si arguas, posse
filium à parente in necessitate constituto vendi, & ita
sua libertate privari; Dic, disparem esse rationem,
Quia hæc servitus non exegit mutuum amorem, ne-
que est perpetua, potest enim redimi, qua secus se ha-
bent in matrimonio.* Hæc Sanchez. Jam subfu-
me: atqui in re tam gravi alterum invitum priva-
re jure suo, mortale est: ergo &c. Dicitur sem-
per intelligendum est de coactione sine justa causa.
Fatendum enim cum *Bellarmino*, & aliis, posse pa-
rentes non quidem absolutè cogere, sed paternè fi-
lium, vel filiam ad nuptias invitare, inducere, per-
suadere ob justam causam, puta familiam propagan-
di, nepotes procreandi, facultates ampliandi, aut
inopiam familiæ sic sublevandi &c.

IV. Denique etiam sine dubio graviter pec-²³
cant parentes, si filios, vel filias absolutè à Matri-
monio contrahendo impediunt, & abstinere cogant,
sive

sive fiat animo compellendi ad Religionem vel Clericatum, sive ob finem alium. *Communis.* Ratio est: quia sanè gravissima est injuria velle hominem, proprium præsertim filium, vel filiam contra voluntatem privare libertate eligendi statum à DEO, & natura institutum, non tantum ad propagationem humani generis, sed etiam ad remedium incontinentiæ. Unde meritò Sanch. *supra cit.* concedit eo casu filiam etiam minorennem, invitatis quoque parentibus, etiam indigno licitè nubere posse, ne detur infirmis occasio occultè delinquendi. Sic etiam rectè notat D. Thomas 2. 2. q. 104. a. 3. *In iis, quæ ad proprii sustentationem, prolisq; generationem pertinent, omnes homines esse pares, atque adeò neque filios quidem in his duobus subjacere parentibus.* At verò, si parentes solummodò impediunt à talibus nuptiis, cum tali vel talis relicta libertate ad alias nuptias, quoad peccatum parentum nihil gravius definiunt Doctores. Sed quid tum de obligatione filiorum, vel peccato? Hic nodus, hic saltus est.

IV. Quid in electione talis Matrimonii?

24 **E**lectio ergo statu Matrimonii, proles debent petere consilium & assensum parentum, atque etiam expectare & obtinere, nisi illi injustè contrariantur, vel nimium suspendant, adeò ut peccent filii, ac filix maxime si inconsultis parentibus, ac justè contradicentibus, tale ineant Matrimonium. In his terminis sanè omnes consentiunt. Et ratio clarè sumitur ex patria potestate, cui jure

jure naturæ impositum videtur, ut nuptui tradant filios & filias. Idque eis apertè tribuunt S. Litteræ. Ecclesi. 7. *Trade Filiam, & grande opus feceris, & homini sensato da illam.* Et S. Paulus expressè docet I. ad Corinth. 7. à parentibus tradendas esse filias nuptiis. Idque palàm demonstrant Exempla S. Scripturæ, præsertim *Genes. 24. & 28.* Ubi Patriarchæ præcipuâ quâdam curâ curarunt Matrimonia filiorum. Accedit Jus Canon. cap. 7. *Aliiter. 30. q. 5.* ubi statuit Evaristus Papa, *ut pro nupta nequaquam habeatur puella, quam Pater ipse non desponsat.* Ibidem c. *qualis.* S. Leo Papa. & c. *Honorantur. 32. q. 2.* S. Ambrosius, dicunt: *Non esse virginalis pudoris maritum eligere, sed iudicium parentum esse expectandum.* Ex quibus omnibus latis rigidè loquuntur DD. in hac materia, præsertim quoad puellas, seu filias: quæ omninò opere pretium est distinctè proponere.

I. Filios, ac filias peccare mortaliter, nisi in²⁵ Matrimoniis eligendis consilium, & consensum parentum exposcant, cum aliis docet Sanch. *lib. 4. de Matr. disp. 23. n. 9.* Sed profectò tantam obligationem ad consilium petendum, quod nemo sequi tenetur, nec hæctenus allata convincunt, nec ratio urget ulla. Aut enim dignè contrahere volunt, aut indignè, aut dubiè. Si dignè contrahere volunt, parentes nec iuste contradicere poterunt: & si contradicant, illi non tenebuntur obedire. Ad quid ergo tantum peccati mortalis onus ad petendum? si in dubio consilio opus sit, an non poterunt petere ab alio prudentiori, (sed hic Con-

fnsa-

fessarius caveat scandalum pusillorum frequentissimum:) & sic non egeret paterno? Ad quid ergo obligatio sub mortali? Si indignè contrahere volunt, adeoque peccare, si sub mortali obligamus filios ad Patris consilium postulandum, an non regulariter eos conijciemus in pericula rixarum? Cum certum sit Patrem contradicentem, quia agitur de suæ familiæ dedecore: Idque maxime, si filius, vel filia in arrepto proposito contra Patris consilium constans supponatur: & certè contra solum consilium Patris filium in proposito licite perstare posse, faretur ipse *Sanch. l. cit.* An non ergo satius erit curare, ut ignoret Pater, quam ut consultus resciat, & ejus autoritas coram despiciatur? Certum ergò mihi videtur, non esse obligationem sub mortali, quidquid sit in communi apprehensione hominum.

- 26 II. Filios, ac filias peccare mortaliter, si invidis, dissentientibus, ac contradicentibus parentibus, Matrimonium cum indignis ineant, est lætè communis, & sine dubio probabilior Sententia DD. *Navarri, Soti, Corduba*, aliorum cum *Sanch. cit. num. 9.* Et lætè, ac optime *Bellar. lib. 1. de Matr. cap. 19. Propositione 3.* Et sine dubio verissimum est, quando ultra parentum dissensionem alia gravia mala sequuntur, ut scandala publica, grave dedecus parentum, ac familiæ: si conubium ipsis filiis damnosum sit corporaliter, vel spiritualiter: si parentes ipsi graviter, & diu exacerbandi, contristandi, affligendi, aut peccaturi &c. tunc enim peccari mortaliter saltem contra Chari-

ritatem nimis certum est. Quo modo graviter peccasse cenetur Esau *Genes. 26.* quia quadragenarius accepit uxores de filiabus Chanaan cum gravi offensione parentum Isaac, & Rebecca. Quia vero ejusmodi mala regulariter eo casu occurrunt, cum filii invitis parentibus indignè contrahunt, ideo hæc sententia in praxi regulariter vera est.

III. At verò teclusis illis aliis malis ratione solius involuntarii, dissensionis, vel contradictionis parentum, non peccare mortaliter filios, vel filias, si indignè contrahant, utpote si filius ducat indignam, & filia nubat indigno, probabilissimum est. Ratio fundamentalis, & invicta est: Quia in electione statûs, & maxime Matrimonii, filii ipso jure naturæ omninò liberi sunt, & nemini subiciuntur; ergo quamvis tales invitis parentibus indignè contrahentes valdè indecenter agant, & à veniali pateræ irreverentiæ saltem culpa vindicari non possint; (unde ob id etiam dote, vel hæreditate privari jure possunt) at peccati mortalis diram necessitatem imponere naturalis eorum libertas probabilissimè non permittit, neque sanè convincunt suprà initio allegata, ut intuenti patet. A fortiori ergo

IV. Certum, exploratùmque sit, si filii invitis parentibus ineunt Matrimonium cum dignis, & alioquin nullum sequatur grave incommodum, nisi aliqualis indignatio parentum, non peccare mortaliter, imo ne venialiter quidem, si prius à parentibus modestè facultatem petierunt, tametsi nequaquam impetrârint. Ratio rursus eadem: tenet.

tenétque cummunis DD. Ac tandem univerſaliter quoties parentes injuſtè contrariantur, filiiſque privare contendunt optato bono, ac Matrimonio ſibi utili, ac ſalutari, ſufficere eis reverenter aſſenſum petiſſe, de cætero ſui juris eſſe, non teneri obedire, adeoque neque peccare Matrimonium ineundo invitis parentibus, omnes ferè conſentiunt. Navar. c. 14. n. 15. Tolet. lib. 5. cap. 1. lib. cum Sanch. cit. March. cit. concluſ. 4.

§. IV.

Reverentiam.

29 **O**bligatio reverentiæ filiorum erga parentes univerſaliter exigit, ut eis juxta regulas honoris, & morem gentis, debitam ſeu competentem reverentiam exhibeant. Contra quam quatuor ferè modis, & juxta rationem materiæ mortalitatis vel venialiter peccare poſſunt filii, *verbo, ſigno, ſpectu, & defectu.*

30 I. *Verbò* irreverentiam exhibent Parentibus filii, qui duris, aſperis, inurbanis, contumeliolis verbis, jocis, maledictionibus eos afficiunt in præſentia, vel abſentia, ut §. I. de amore parentibus debito exemplificatum eſt. Nam hæc, uti & ſpectu omnia, quatenus exteriùs parentibus exhibentur, peccata ſunt contra reverentiam parentibus debitam: quatenus verò etiam internam malevolentiam, averſionem, contemptum adiunctum habent interiùs, ſpectant ad peccata contra amorem parentibus debitum. Hoc quoque adde-
longè

longè gravius sic peccari in præsentia, quia accedit species contumeliæ.

II. *Signo* Parentibus irreverentiam exhibent, ³¹ quicumque risibus, subsannationibus, gesticulationibus, simulatis eorum actibus, illis illuduat, præsentibus, vel absentibus, gravi utique peccato, juxta illud supra cit. *Prov. 30. Oculum, qui sui sannat patrem &c.* Item, qui eveci ad dignitates, vel divites facti, parentes despiciunt, recognoscere non lunt, abnegant, quocunque modo, vel signo, ex superbia, & cum aliquo contemptu, peccatum mortale gravissimum asserit communis DD. *Navar. Tol. Fillinc.* alii, & nemo excusat. Excusat autem si ex nullo contemptu, optimo in parentes affectu retento, fieret ob justam causam, puta ad vitandum aliquod suum incommodum (etiam erubescen-
tiam à mortali vindicat *Tamb. l. 4. c. 2. §. 2. n. 17.* non audeo assentiri) grave, inquam, incommodum, ut si aliquod damnum notabile filio immineret in vita, honore, fortuna, ex eo, si parentes noscerentur: aut si gravissimi criminis, præfertim hæresis, vel proditionis infesti essent, aut publico supplicio affecti, aut infideles: tunc enim non erit peccatum negare parentes, dummodò eos corde cum contemptu non neget filius.

III. *Facto* Parentibus irreverentiam exhibent, ³² imprimis, qui eos verberant, etsi levissima sit percussio; etiam, qui solùm levat brachium, vel instrumentum ad percutiendum, non secuta percussione, idque deliberatè, & cum plena advertentia, omninò peccat mortaliter. Et meritò *Exod. 21.*

reus mortis pronuntiatur talis. Hoc enim omnia deliberatè moliri, esto in æquales levem injuriam contra justitiam contineat; at in parentes gravissimam malitiam contra pietatem continet. *Communis.* Item qui accusat patrem in judicio, sive civiliter, sive criminaliter, peccat mortaliter. Neque filius auditur, exceptis duobus casibus læsæ Majestatis divinæ, & humanæ, per proditionem. *Omnes.* Potest tamen injustè offensus à patre filius, v. g. alimentis privatus &c. judicis officium nudè & simpliciter implorare, ipso jure naturæ, ut notat *Toletus cit.*

33 IV. *Defectu* denique irreverentiam exhibent parentibus, qui eis juxta morem patriæ consuetudinem reverentiæ paternæ signa, & ceremonias non exhibent, v. g. non assurgunt, caput aperiunt, locum cedunt, non salutant, certis temporibus non bene precantur, in quibus tamen secluso pravo affectu plerùmque inadvertentià à mortali excusat. In his verò omnibus confitendis exprimendum, & à Confessario examinandum est, utrum processerint ex interno maligno affectu, odio vel contemptu in parentes: tunc enim etiam peccant contra amorem parentibus debitum, utique mortaliter. Videre potes, & huc applicare dicta de obligatione Charitatis quoad signa exhibenda proximo, & distinctionem maximè notandam, quoad intentionem internam, & significationem externam.

Corollarium, & Regula universalis.

34 **O** Mne odium, injuria, irreverentia, contemptus, quæ in alium proximum censetur me-

di-

offendendum. Quod valde notent filii: in
 enim sapissimè contingit eos peccare mortaliter
 etsi res ipsæ alioquin malæ, vel saltem graviter ma-
 læ non sint, v. g. sine licentia domo exire, aliquid
 auferre &c. neque ipsi offensionem parentum
 maliter, & expressè intendant, quòd plane detestabi-
 limum, non tamen rarissimum est, ideòque
 inde à Confessario interrogandum.

36 *Secunda*: Etiam in dubio, an sit justa causa
 agendi aliquid, ex quo parentes offendendi,
 contristandi sint, tenetur filius abstinere; imò
 quandoque justa causa subsit, si tamen nulla urgente
 necessitas tale aliquid agendi, decebit, & adhuc
 dabiliter, poterit parentibus condescendere: idem
 etiam in operibus sanctis: etiam in ingressu Re-
 gionis aliquamdiu differendo. *Ratio est*: quia
 tali dubio stat possessio, & obligatio reverentiae
 debitæ, quæ necessariò exigat, ne filii Parentes
 necessitate contristent.

37 *Tertia*: Quando tamen justa causa omninò
 get aliquid agere, & constat offensionem, vel con-
 tristationem parentum ex mera eorum morositate,
 melancholia, apprehensione, vel etiam malitia
 rationabiliter vel inique orituram, non peccant
 illud agentes; idque maximè in sequenda vocati-
 one divina, exemplo ipsius Christi in Templo reman-
 nentis, insciis & tristissimis parentibus: Jonathan
 egerrimè licèt ferente Patre Saul, tamen justo,
 tenerrimo amore David adhærentis &c. Rectè
 men monet March. cit. q. 2. dub. 2. Videant filii
 ne mentiatur iniquitas sibi, attendantque pra-

ceptum sapientis Ecclesi. 3. *No contristes Patrem in vita tua, & cum defecerit sensu, veniam da ei.*

SECTIO II.

Pietas, & obligatio Parentum erga filios.

SUMMARIUM.

38. *Parentes naturali jure debent filiis amorem, & educationem, corporalem, & spiritualem.*
39. *Quoad amorem; tenentur eis benevelle, benefacere, & omne malum abvertere.*
40. *Quoad educationem corporalem debent eis I. providentiam vitæ, nihil agendo, quod vita vel sanitati proli conceptæ, vel jam natæ, obesse possit, Ubi quomodo in hoc peccent parentes?*
41. II. *Providentiam victûs, seu alimenta, vestitum, instructionem in disciplina, vel honesta arte addiscenda, &c Et.*
42. III. *Providentiam statûs in futurum.*
43. *Usque ad n. 47. Quoad educationem spiritualem parentes debent filiis 1. doctrinam in rebus ad salutem necessariis. 2. Exemplum, & 3. correptionem.*
47. *Usque ad n. 52. ad quid teneatur Pater filiis illegitimis seu spuris?*
52. *Usque ad n. 57. ad quid Mater teneatur spuris?*
57. *De hereditate seu portione legitima filiis debita; ubi usque ad n. 61. resolvuntur tria dubia.*
61. *Causa negandi hereditatem, vel alimenta filiis.*

ASSERTIO II.

Jure divino naturali obligantur parentes filiis ex. 38
hibere amorem, & educationem duplicem, corporalem, & spiritualem. Ita in re omnes. Quamvis enim variè enumerent officia parentum erga filios, omnia tamen sub his tribus capitibus com-